

دانشگاه علوم پزشکی کرمان

دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد در رشته اقتصاد بهداشت

عنوان:

تاثیر مخارج سلامت بر شاخص فقر در ایران طی سال های 1379 تا 1396

توسط: طیبه روغنی

استاد راهنما: دکتر محسن بارونی

اساتید مشاور: دکتر اسما صابر ماهانی، دکتر محمد حسین مهرالحسنی

دی 1398

Kerman University of Medical Sciences

Faculty of Management

In partial fulfillment of the Requirements for the Degree MSc

Title

**The Impact of Health Expenditures on Poverty Index in Iran during the Years 2000–
2017**

By : Tayebe Roghani

Supervisor : Dr. Mohsen Barouni

Advisors Professors :

Dr. Asma Saber Mahani– Dr. Mohammad Hossein Mehrolhassani

January 2020

چکیده

مقدمه: مخارج بهداشتی با نرخ فزاینده‌ای سهم بزرگی از هزینه خانوارها و بودجه دولت‌ها را شامل می‌شود و در نتیجه بخش بهداشت و درمان به عنوان یکی از مهمترین بخش‌های اقتصادی هر کشور از اهمیت اقتصادی و اجتماعی ویژه‌ای برخوردار است. افزایش فقر از پراهمیت‌ترین مشکلات موجود در کشورهای مختلف می‌باشد. فقر به مثابه يك پديده‌ي نامطلوب اقتصادی اجتماعی، یکی از مهم‌ترین پیامدهای توزیع ناعادلانه و نابرابری درآمدهای ایجاد شده در بین افراد جامعه است. سلامت افراد در یک ملت میزان رشد اقتصادی در آن کشور را تعیین می‌کند بنابراین برای کاهش فقر، باید خدمات درمانی کافی در کشور وجود داشته باشد. تامین امنیت مالی افراد در برابر بیماری‌هایی که منجر به سهم بالای پرداخت مستقیم از جیب و در نهایت منجر به فقر می‌شود از مقولات محوری سیاست‌های نظام سلامت و از اهداف سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان سلامت هر کشوری می‌باشد. بر اساس مطالعات پیشین و تئوری‌های موجود، انتظار می‌رود با افزایش مخارج دولت در بخش سلامت فقر کاهش یابد. مطالعه‌ی حاضر با هدف تعیین تاثیر مخارج بهداشتی بر فقر در ایران طی سال‌های 1396-1379 انجام شد تا ارتباط بین هزینه‌های بخش عمومی با شاخص‌های معروف فقر مشخص و پیشنهادات کاربردی برای سیاست‌گذاران فراهم گردد.

مواد و روش‌ها:

این مطالعه یک مطالعه‌ی توصیفی-تحلیلی بود که تاثیر مخارج بهداشتی بر شاخص فقر را با استفاده از داده‌های سری‌زمانی در ایران بررسی کرد. برای محاسبه‌ی شاخص فقر از شاخص فقر امار تیا سن و شاخص فقر کاکوانی استفاده شد. متغیر وابسته شاخص فقر امار تیا سن و کاکوانی بر اساس متغیرهای مستقل مخارج بهداشتی، توزیع درآمد، مخارج زیرساخت و مخارج تحصیلات با استفاده از مدل اقتصاد سنجی **VAR** برآورد گردید. برای تحلیل داده‌ها از آزمون‌های ایستایی، هم انباشتگی، علیت گرنجر، توابع واکنش آنی و تجزیه واریانس در محیط نرم افزار **Eviews10** استفاده شد.

نتایج: نتایج نشان داد که رابطه بلند مدت پایداری بین سطح فقر و متغیرهای مورد استفاده در مدل وجود دارد. براساس نتایج حاصل از مدل یک درصد افزایش در مخارج بخش سلامت به ترتیب 0/68 و 1/01 درصد شاخص

فقر کاکوانی و آمار تیاسن را کاهش می دهد و یک درصد بهبود در ضریب جینی (توزیع درآمد عادلانه) 7/03 و 3/6 درصد شاخص فقر کاکوانی و آمار تیاسن را کاهش خواهد داد. با توجه به نتایج مدل یک درصد افزایش در مخارج بخش تحصیلات به ترتیب 0/83 و 0/60 درصد شاخص فقر کاکوانی و آمار تیاسن را کاهش می دهد.

نتیجه گیری: یافته های مدل نشان می دهد تاثیر توزیع درآمد بر فقر بسیار بیشتر از مخارج عمومی بخش بهداشت و درمان و بخش آموزش و پرورش می باشد. از این رو دولت باید توجه بیشتری به بحث توزیع عادلانه درآمد ها داشته باشد. از انجایی که مخارج دولت در بخش بهداشت و درمان و آموزش و پرورش تاثیر تقریباً یکسانی بر روی کاهش فقر دارند بنابراین مخارج دولت در بخش بهداشت و درمان و آموزش نیاز به یک بازبینی عادلانه در این حوزه ها دارد.

کلمات کلیدی:

مخارج سلامت - فقر - توزیع درآمد - کاکوانی - آمار تیاسن - سری زمانی - اقتصادسنجی

Abstract

Introduction: Increasingly, health spending is a major contributor to household spending and government budgets, and as a consequence the health sector is one of the most important economic sectors of any country of particular economic and social importance. Poverty as an undesirable social economic phenomenon is one of the most important consequences of unequal distribution and inequality of income among individuals. Securing people's finances against illnesses that lead to a high share of direct out-of-pocket payments and ultimately to poverty is one of the central categories of health system policy and the goals of health policy makers and planners in each country. Given the importance of the issue, for most governments, reducing poverty and improving income distribution is a must and inevitable, and what is important is how to plan and identify the poor. Thus, it is expected to **Reduce poverty by increasing government spending on health**. Therefore, the present study aimed to determine the impact of health spending on poverty in Iran.

materials and methods: This study was a descriptive-analytical study that investigated the impact of health expenditures on poverty index using time series data during 2000–2017. To calculate poverty index, Thiessen's poverty index and Kakwani's poverty index were used. Dependent variables of poverty index of Thaisen and Kakwani were estimated by independent variables of health expenditure, income distribution, infrastructure expenditure and education expenditure using VAR econometric model. Static tests, coefficients, Granger causality, instantaneous reaction functions, and variance analysis were used for data analysis in Eviews10 software environment. Data were analyzed using static tests, co-integration, Granger causality, Impulse response functions, variance

Decomposition in Eviews10 software environment.

Results : The results showed that there is a long-term sustainable relationship between the level of poverty and the variables used in the model. According to the results of the model, one percent increase in health expenditures reduces 1.01 and 0.68 percent Sen Poverty Index and Kakwani Poverty Index, respectively, and one percent improvement in Gini coefficient (fair income distribution) reduces 7.03 and 3.6 percent of Sen Poverty Index Kakwani Poverty Index, respectively. According to the results of the model, one percent increase in education expenditures reduces 0.83 and 0.60 percent Sen Poverty Index and Kakwani Poverty Index, respectively.

Conclusion : Model findings suggest that the impact of income distribution on poverty is far greater than public spending on health care and education, so the government should pay more attention to discussing equitable income distribution. Also, by increasing the equitable distribution of income among the disadvantaged, households are faced with lower out-of-pocket spending and preventing poverty. Since government spending on health care and education has an almost equal impact on poverty reduction, government spending on health care and education needs a fair review in these areas.

بسمه تعالی

صور تجلسه دفاع از پایان نامه

تاریخ: ۹۸/۱۰/۲۹

شماره: ۱۰۷۱۰/۹۸/۲۹

پیوست:

دانشگاه علوم پزشکی کرمان

تحصیلات تکمیلی دانشگاه

جلسه دفاعیه پایان نامه تحصیلی خانم طیبه روغنی دانشجوی رشته اقتصاد بهداشت دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان تحت عنوان: تاثیر مخارج سلامت بر شاخص فقر در ایران طی سال های ۱۳۹۶-۱۳۷۹ در ساعت ۱۲ روز یکشنبه مورخ ۹۸/۱۰/۲۹ با حضور اعضای محترم هیات داوران متشکل از:

سمت	نام و نام خانوادگی	امضا
الف: استاد راهنما	آقای دکتر بارونی	
ب: استادان مشاور	خانم دکتر صابر ماهانی آقای دکتر مهر الحسنی	
ج: عضو هیات داوران (داخلی)	آقای دکتر گودرزی	
د: عضو هیات داوران (خارجی)	آقای دکتر جلایی	
ه: نماینده تحصیلات تکمیلی	خانم دکتر شجاعی	

تشکیل گردید و ضمن ارزیابی به شرح پیوست با درجه عالی و نمره ۱۸/۵ مورد تأیید قرار گرفت.

دانشکده مدیریت و اطلاع رسانی پزشکی کرمان
معاونت آموزشی